

Рівненський державний гуманітарний університет  
художньо-педагогічний факультет  
кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва  
імені Степана Шевчука

## **РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

### **OK15 Пластична анатомія**

---

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність В3 Декоративне мистецтво та ремесла

---

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійна програма **Декоративне мистецтво**

---

(назва освітньої програми)

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Пластична анатомія» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю ВЗ «Декоративне мистецтво та ремесла» Освітньо-професійної програми «Декоративне мистецтво»

Мова навчання українська

Розробник:

Сташук О.А., кандидат педагогічних наук, професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва імені Степана Шевчука

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва імені Степана Шевчука

Протокол № 8 від 25 вересня 2025 року

Завідувач кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва імені Степана Шевчука

\_\_\_\_\_  
(підпис)

доц. Олена ВЛАСЮК  
(ім'я та прізвище)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією художньо-педагогічного факультету

Протокол № 8 від 29 вересня 2025 року

Голова навчально-методичної комісії художньо-педагогічного факультету

\_\_\_\_\_  
(підпис)

доц. Олена ВЛАСЮК  
(ім'я та прізвище)

© О.А. Сташук, 2025

© РДГУ, 2025

## 1. Опис навчальної дисципліни

| Найменування показників                                                                          | Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь                                                           | Характеристика навчальної дисципліни                                |                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|-----------------------|
|                                                                                                  |                                                                                                         | денна форма навчання                                                | заочна форма навчання |
| Кількість кредитів – 4                                                                           | Галузь знань<br>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки                                              | Цикл професійної та практичної підготовки<br>Обов'язкова дисципліна |                       |
| Змістових модулів – 4                                                                            | Спеціальність:<br>В3 Декоративне мистецтво та ремесла<br><br>Освітня програма:<br>Декоративне мистецтво | Рік підготовки                                                      |                       |
|                                                                                                  |                                                                                                         | 1-й                                                                 | 1-й                   |
|                                                                                                  |                                                                                                         | Семестр                                                             |                       |
|                                                                                                  |                                                                                                         | 1-й                                                                 | 2-й                   |
| Самостійна робота:<br>серія пласт анатомічних зарисовок                                          | Кваліфікація:<br>бакалавр декоративного мистецтва та ремесел                                            | Лекції                                                              |                       |
| Загальна кількість годин – 120                                                                   |                                                                                                         |                                                                     |                       |
| Тижневих годин для денної форми навчання:<br>аудиторних – 3 год;<br>самостійної роботи – 12 год. | Рівень вищої освіти:<br>перший рівень вищої освіти<br><br>Ступінь вищої освіти:<br>бакалавр             | 8 год.                                                              | 4 год.                |
|                                                                                                  |                                                                                                         | Лабораторні                                                         |                       |
|                                                                                                  |                                                                                                         | 32 год.                                                             | 8 год.                |
|                                                                                                  |                                                                                                         | Самостійна робота                                                   |                       |
|                                                                                                  |                                                                                                         | 80 год.                                                             | 108 год.              |
|                                                                                                  |                                                                                                         | Вид контролю:                                                       |                       |
|                                                                                                  |                                                                                                         | залік – 2 семестр                                                   | залік – 2 семестр     |

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Вивчення пластичної анатомії ґрунтується на знаннях загальної будови людського тіла. Вивчається паралельно і тісно пов'язана з дисциплінами «рисунок», «живопис», «пластика», є обов'язковою дисципліною циклу

професійної та практичної підготовки. Основна мета – формування бази теоретичних знань та практичних навичок, що стосуються загальної будови та пластики людського тіла, а також їх практичного використання при зображенні людини в навчальному та творчому вираженні. Вивчення закономірностей зображення людини у навчальних та творчих завданнях дозволяє актуалізувати і суттєво розширити круг знань про людину, її будову та пластику.

Основні завдання курсу:

ознайомлення студентів із зовнішніми пласт анатомічними утвореннями людини у їх природному та пластичному зв'язку;

системне викладення відомостей про форму і функції кісток, м'язів, суглобів, кістково-м'язових масивів;

ознайомлення з пластикою людського тіла у різних ракурсних положеннях, в статиці, в динаміці;

ознайомлення з пропорціями людини, симетрією та асиметрією людського тіла, іншими поняттями пластичної анатомії – рівновага, центр ваги, площа опори і т.д.;

засвоєння методів використання знань та навичок про будову людини при виконанні навчальних та творчих завдань.

Вивчення «пластичної анатомії» уможливорює формування та становлення професійних якостей художника декоративно-прикладного мистецтва, забезпечує використання знань та умінь в практиці мистецької діяльності. Дисципліна забезпечує виконання низки компетентностей. **Загальні компетентності:**

ЗК06 Здатність застосовувати базові знання та навички у практичній діяльності.

ЗК07 Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК08 Здатність до пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.

ЗК13 Здатність працювати в міжнародному контексті.

**Фахові компетентності:**

ФК 05 Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

ФК 06 Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

ФК 09 Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

ФК 11 Здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

ФК 13 Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти.

### **3. Програмні результати навчання.**

ПР 01 Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПР 02 Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПР 06 Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПР 08 Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПР 15 Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

В результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти засвоюють будову та пластику людського тіла, прийоми та методи професійного практичного використання набутих знань при зображенні людини; вдало поєднують образотворчі засоби створення двовимірної та тривимірної композиції, застосовують отримані знання з пластичної анатомії в мистецько-педагогічній діяльності.

#### **4. Програма навчальної дисципліни.**

**Змістовий модуль 1. Предмет «Пластична анатомія» та історія становлення предмету як науки.**

**ТЕМА 1.1. Вступ. Завдання і значення курсу «Пластична анатомія».**

Визначення мети, завдань і значення курсу, взаємозв'язок з іншими дисциплінами образотворчого циклу. Місце курсу «Пластична анатомія» в структурі підготовки фахівців з образотворчого мистецтва. Поняття про пластичну анатомію. Місце пластичної анатомії в системі наук. Поняття про пластику людини. Методи вивчення пластичної анатомії.

**Опорні поняття:** предмет пластична анатомія, мета і завдання, методи вивчення.

**ТЕМА 1.2. Історія становлення «Пластичної анатомії» як науки.**

Найдавніші зображення людини. Зображення людини за канонічними схемами у Древньому Єгипті, країнах стародавнього Сходу. Розвиток «Пластичної анатомії» в епоху Відродження. Становлення «Пластичної анатомії» у XVII – XX століттях. Єгипетські канони, грецькі канони (Поліклет, Лісіпп), канони епохи Відродження (Леонардо, Мікеланджело), математичні канони (Дюрер, Цейзінг, «золота пропорція»).

**Основні поняття:** зображення людини, канони, древньогрецький канон, канон епохи Відродження.

## **Змістовий модуль 2. Вчення про кісткову систему людини.**

### **ТЕМА 2.1. Загальне поняття про скелет людини.**

Скелет як кісткова основа людини. З'єднання кісток між собою за допомогою швів, хрящів, суглобів. Загальні пласт анатомічні особливості кісткової (скелетної) системи людини. Основні функції скелетної системи. Основні кісткові масиви у взаємозв'язку, їх значення і функції. Взаєморозташування і пропорції, пластичні взаємозв'язки, форма, загальний вигляд. Основні з'єднання кісток між собою – хрящове, суглобне, за допомогою швів.

**Опорні поняття:** скелет як кісткова основа, з'єднання кісток, пласт анатомічні особливості, функції опорної системи, основні кісткові масиви, пропорції, з'єднання кісток між собою.

### **ТЕМА 2.2. Череп – кісткова основа голови.**

Частини черепа людини, їх загальна будова. Пластика і пропорційні співвідношення. Кістки мозкової частини черепа, будова, форма і характерні пластичні особливості. Особливості поєднання кісток мозкової частини черепа. Кістки лицевої частини черепа, будова, форма і характерні пластичні особливості. Поєднання кісток лицевої частини черепа між собою. «Середня лінія» черепа, основні опорні точки черепа, особливості і відмінності будови черепа в залежності від віку і статі.

**Опорні поняття:** череп людини, пластика і пропорційні співвідношення, опорні точки черепа.

### **ТЕМА 2.3. Скелет тулуба.**

Хребетний стовбур. Загальна форма і функції хребта. Особливості пластичної будови. Грудна клітка. Грудина, її місце розташування. Грудний відділ хребта. Ребра, їх різновиди. Будова і функції. Надчеревний кут. Таз, його місце розташування. Будова і функції. Пропорції. Окремі кістки тазового поясу. З'єднання кісток тазу між собою. Особливості і відмінності у будові чоловічого і жіночого тазу. Загальна будова і пластика скелету тулуба людини. Скелет плечового поясу. Його загальна форма і пропорції залежно від віку і статі. Функції і загальні особливості будови.

**Опорні поняття:** тулуб, хребетний стовбур, грудна клітка, грудний відділ хребта, ребра, таз, скелет тулуба людини, скелет плечового поясу.

### **ТЕМА 2.4. Скелет верхньої вільної кінцівки – руки.**

Скелет плечового поясу: ключиця, лопатка, їх місце розташування, будова і функції. Плечовий пояс як проміжна ланка між грудною клітиною і вільною верхньою кінцівкою – рукою. Плече. Місцерозташування, функції. Плечова кістка. Передпліччя, місцерозташування, будова і функції. Ліктева і променева кістки. Положення пронації і супінації. Кисть, основні частини і кістки кисті – зап'ясток, п'ясток, пальцевих фаланг. Основні пластичні закономірності кисті. Суглобні кісткові з'єднання руки, рухові закономірності і пластика руки та плечового поясу.

**Опорні поняття:** скелет плечового поясу, ключиця, лопатка, плече, передпліччя, положення пронації і супінації, кисть, зап'ясток, п'ясток, пальцевих фаланг, суглобні кісткові з'єднання руки.

### **Тема 2.5. Скелет нижньої вільної кінцівки – ноги.**

Загальна будова і пластика ноги. Форма і пропорції. Стегнова частина: стегнова кістка, її місцерозташування, будова, форма, пропорції. Гомілкорова частина: особливості будови і пластики велико- і малогомілкових кісток, їх місцерозташування, будова, форма, пропорції, функції у взаємозв'язку; ступня: частини ступні, будова і пластика кожної частини – передплюсни, плюсни,

пальцевих фаланг; суглобне з'єднання кісток ноги – тазостегновий, колінний, гомілковоступеневий.

**Опорні поняття:** стегнова частина, гомілкорова частина, будова і пластика ступні, суглобне з'єднання кісток ноги – тазостегновий, колінний, гомілковоступеневий.

### **Змістовий модуль 3. Вчення про м'язову систему людини.**

#### **Тема 3.1. Загальні поняття про м'язи людини. Призначення та функції**

М'язи - активні органи руху. М'язова система людини, загальні м'язові масиви, окремі м'язи, їх назви в залежності від призначення і розташування. Форма і будова коротких і довгих м'язів, види м'язів за їх функціональним призначенням. М'язи антагоністи і м'язи синергісти, парні і непарні м'язи. Сухожилля як частина м'язу, форма і призначення, плоскі сухожилля (апоневрози).

**Опорні поняття:** м'язова система людини, м'язи антагоністи і м'язи синергісти, парні і непарні м'язи, сухожилля.

#### **ТЕМА 3.2. М'язи голови, деталі голови людини.**

Загальне м'язове покриття голови людини, дві групи м'язів голови. Жувальні м'язи, форма та функції. Мімічні м'язи, форма та функції. Форма, будова та функції деталей голови – ока, носа, губ, вуха, їх функціональна взаємозалежність і пластичне взаєморозташування. Загальна пластика і характерні пластичні особливості голови.

**Опорні поняття:** дві групи м'язів голови, жувальні м'язи, мімічні м'язи, частини голови.

#### **ТЕМА 3.3. М'язи тулуба.**

М'язи передньої і задньої частин тулуба. Загальний розгинач спини, прямий та інші м'язи живота. Міжреберні м'язи, їх форма і функції. Спільна робота м'язів тулуба. М'язи ший і плечового поясу. Плечовий пояс як проміжна ланка між грудною кліткою і руками. Група м'язів, які рухають плечовий пояс (трапецієподібний, ромбоподібний та інші), їх форма та функції. Група м'язів,

які спрямовані від тулуба до плеча (дельтоподібний, великий і малий круглі м'язи та інші), їх форма та функції. Рух. Загальне пластичне вираження і побудова плечового поясу.

**Опорні поняття:** розгинач спини, міжреберні м'язи, м'язи шиї, плечовий пояс, трапецієподібний, ромбоподібний м'яз, дельтоподібний, великий і малий круглі м'язи.

#### **ТЕМА 3.4. М'язи верхньої вільної кінцівки – руки.**

М'язи плечової частини тіла – двохголовий, плечовий, трьохголовий. Її форма та функції. М'язи передпліччя – м'язи згиначі і розгиначі, ліктевий м'яз, м'язи великого пальця та інші м'язи кисті, їх форма та функції. Долонна і тильна сторони кисті. Будова, загальна форма і пластика кисті. Положення пронації і супінації.

**Опорні поняття:** м'язи плечової частини тіла, м'язи передпліччя, ліктевий м'яз, м'язи великого пальця, долонна і тильна сторони кисті, положення пронації і супінації.

#### **ТЕМА 3.5. М'язи нижньої вільної кінцівки – ноги.**

Таз – нижня частина тулубу як єдине пластичне ціле. Середній і великий сідничний м'яз, їх форма та функції. Регулювання нахилів у тазовій частині. М'язи стегнової частини ноги. Чотирьохголовий м'яз, м'язи задньої частини стегна. М'язи гомілкової частини ноги. Передній великогомілковий м'яз. Довгий розгинач пальців, камбало- і ікроподібний м'язи, зовнішні м'язи гомілки, ахіллове сухожилля, їх форма та функції. М'язи ступні, згиначі і розгиначі пальців ступні, їх сухожильні з'єднання. Спільна робота м'язів ноги, рух, загальне пластичне вираження і побудова ноги.

**Опорні поняття:** таз, середній і великий сідничний м'яз, прямий поясничний м'яз, м'язи стегнової частини ноги, передній великогомілковий м'яз, довгий розгинач пальців, камбало- і ікро-подібний м'язи.

#### **Змістовий модуль 4. Загальні питання пластичної анатомії.**

#### ТЕМА 4.1. Пропорції людини.

Основні пропорції фігури, голови, частин фігури. Порівняльні пропорційні характеристики людини різного віку і статі. Особливості побудови голови і фігури людини на основі знання з пластичної анатомії. Пропорції тіла. Типізація пропорцій тіла, поняття про модуль та канон. Єгипетські канони, грецькі канони (Поліклет, Лісіпп), канони епохи Відродження (Леонардо, Мікеланджело), математичні канони (Дюрер, Цейзінг, «золота пропорція»).

**Опорні поняття:** пропорції, канони, модуль, древньогрецький канон, канон епохи Відродження.

#### ТЕМА 4.2. Рівновага і симетрія людини. Статика і динаміка.

Центр ваги, рівновага, точка опору. Симетрія та асиметрія. Вертикальне положення тіла людини в просторі, переміщення його по поверхні, різні види рухів. Прямоходіння. Опорно-рухова діяльність. Вертикальне положення тіла в просторі. Склепінна будова стопи. Статика і динаміка людського тіла. Центр ваги і рівновага тіла. Форма тіла при різноманітних положеннях (статика). Пластична форма тіла при різних видах руху.

**Опорні поняття:** центр ваги, рівновага, точка опору, симетрія та асиметрія, прямоходіння, опорно-рухова діяльність, склепінна будова стопи.

#### ТЕМА 4.3. Порівняльна характеристика пластичної анатомії людини і тварини.

Особливості скелету тварин і птахів. Пластика тварин і птахів. Порівняльний аналіз. Порівняльна анатомія. Основи рельєфної анатомії. Класифікація анатомічних утворень, що формують рельєф людського тіла.

**Опорні поняття:** порівняльний аналіз, порівняльна анатомія, рельєфна анатомія.

### 5. Структура навчальної дисципліни

| Назви змістових<br>модулів і тем | Кількість годин |              |   |      |      |              |        |              |   |      |      |       |
|----------------------------------|-----------------|--------------|---|------|------|--------------|--------|--------------|---|------|------|-------|
|                                  | денна форма     |              |   |      |      | заочна форма |        |              |   |      |      |       |
|                                  | усього          | у тому числі |   |      |      |              | усього | у тому числі |   |      |      |       |
|                                  |                 | л            | п | лаб. | інд. | с. р.        |        | л            | п | лаб. | інд. | с. р. |

| 1                                                                                                          | 2  | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8  | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---|---|---|---|---|----|---|----|----|----|----|
| <b>Змістовий модуль 1. Предмет «Пластична анатомія» та історія становлення предмету як науки (14 год.)</b> |    |   |   |   |   |   |    |   |    |    |    |    |
| Тема 1. Вступ. Завдання і значення курсу «Пластична анатомія».                                             | 7  | 1 |   | 2 |   | 4 | 3  | 1 |    | -  |    | 2  |
| Тема 2. Історія становлення «Пластичної анатомії» як науки.                                                | 6  | - |   | 2 |   | 4 | 7  | - |    | 1  |    | 6  |
| <b>Змістовий модуль 2. Вчення про кісткову систему людини (42 год.)</b>                                    |    |   |   |   |   |   |    |   |    |    |    |    |
| Тема 1. Загальне поняття про скелет людини.                                                                | 10 | - |   | 4 |   | 6 | 11 | 1 |    | 2  |    | 8  |
| Тема 2. Череп – кісткова основа голови.                                                                    | 9  | 1 |   | 2 |   | 6 | 14 | - |    | 2  |    | 12 |
| Тема 3. Скелет тулуба.                                                                                     | 9  | 1 |   | 2 |   | 6 | 10 | - |    | -  |    | 10 |
| Тема 4. Скелет верхньої вільної кінцівки – руки.                                                           | 7  | 1 |   | 2 |   | 4 | 6  | - |    | -  |    | 6  |
| Тема 5. Скелет нижньої вільної кінцівки – ноги.                                                            | 7  | 1 |   | 2 |   | 4 | 6  | - |    | -  |    | 6  |
| <b>Змістовий модуль 3. Змістовий модуль 3. Вчення про м'язову систему людини (38 год.)</b>                 |    |   |   |   |   |   |    |   |    |    |    |    |
| Тема 1. Загальне поняття про м'язи.                                                                        | 8  | - |   | 2 |   | 6 | 15 | 1 |    | 2  |    | 12 |
| Тема 2. М'язи голови людини.                                                                               | 7  | 1 |   | 2 |   | 6 | 10 | - |    | -  |    | 10 |
| Тема 3. М'язи тулуба.                                                                                      | 7  | 1 |   | 2 |   | 6 | 8  | - |    | -  |    | 8  |
| Тема 4. М'язи верхньої вільної кінцівки – руки.                                                            | 8  | - |   | 2 |   | 6 | 6  | - |    | -  |    | 6  |
| Тема 5. М'язи нижньої вільної кінцівки – ноги.                                                             | 8  | - |   | 2 |   | 6 | 6  | - |    | -  |    | 6  |
| <b>Змістовий модуль 4. Загальні питання пластичної анатомії (26 год.)</b>                                  |    |   |   |   |   |   |    |   |    |    |    |    |
| Тема 1. Пропорції                                                                                          | 9  | 1 |   | 2 |   | 6 | 10 | 1 |    | 1  |    | 8  |

|                                                                          |            |          |  |           |  |           |            |          |  |          |  |            |
|--------------------------------------------------------------------------|------------|----------|--|-----------|--|-----------|------------|----------|--|----------|--|------------|
| людини.                                                                  |            |          |  |           |  |           |            |          |  |          |  |            |
| Тема 2. Рівновага і симетрія людини. Статика і динаміка.                 | 6          | -        |  | 2         |  | 4         | 4          | -        |  | -        |  | 4          |
| Тема 3. Порівняльна характеристика пластичної анатомії людини і тварини. | 8          | -        |  | 2         |  | 6         | 4          | -        |  | -        |  | 4          |
| <b>Усього годин</b>                                                      | <b>120</b> | <b>8</b> |  | <b>32</b> |  | <b>80</b> | <b>120</b> | <b>4</b> |  | <b>8</b> |  | <b>108</b> |

## 6. Теми лабораторних занять

| № з/п | Найменування тем                                                                 | Години    |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1     | <b>Тема 1.</b> Загальне поняття про скелет людини.                               | 4         |
| 2     | <b>Тема 2.</b> Череп – кісткова основа голови.                                   | 4         |
| 3     | <b>Тема 3.</b> Скелет тулуба.                                                    | 2         |
| 4     | <b>Тема 4.</b> Скелет верхньої вільної кінцівки – руки.                          | 2         |
| 5     | <b>Тема 5.</b> Скелет нижньої вільної кінцівки – ноги.                           | 2         |
| 6     | <b>Тема 6.</b> Загальне поняття про м'язи.                                       | 4         |
| 7     | <b>Тема 7.</b> М'язи голови людини.                                              | 2         |
| 8     | <b>Тема 8.</b> М'язи тулуба.                                                     | 2         |
| 9     | <b>Тема 9.</b> М'язи верхньої вільної кінцівки – руки.                           | 2         |
| 10    | <b>Тема 10.</b> М'язи нижньої вільної кінцівки – ноги.                           | 2         |
| 11    | <b>Тема 11.</b> Пропорції людини.                                                | 2         |
| 12    | <b>Тема 12.</b> Рівновага і симетрія людини.                                     | 2         |
| 13    | <b>Тема 13.</b> Порівняльна характеристика пластичної анатомії людини і тварини. | 2         |
|       | <b>Разом годин по курсу</b>                                                      | <b>32</b> |

## 7. Самостійна робота

| № з/п | Назва теми                                                         | Кількість годин |
|-------|--------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1     | <b>Тема 1.</b> Історія становлення «Пластичної анатомії» як науки. | 2               |
| 2     | <b>Тема 2.</b> Розвиток «Пластичної анатомії» в епоху Відродження. | 4               |
| 3     | <b>Тема 3.</b> Будова кісткової основи голови – черепа.            | 10              |
| 4     | <b>Тема 4.</b> Частина лиця і м'язи голови людини.                 | 10              |
| 5     | <b>Тема 5.</b> М'язи ший.                                          | 4               |
| 6     | <b>Тема 6.</b> Скелет тулуба.                                      | 8               |
| 7     | <b>Тема 7.</b> М'язи тулуба..                                      | 8               |
| 8     | <b>Тема 8.</b> М'язи плечового поясу                               | 6               |

|    |                                                                                  |           |
|----|----------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 9  | <b>Тема 9.</b> Будова і пластика верхньої вільної кінцівки – руки.               | 5         |
| 10 | <b>Тема 10.</b> Будова і пластика нижньої вільної кінцівки ноги.                 | 5         |
| 11 | <b>Тема 11.</b> Вчення про пропорції.                                            | 3         |
| 12 | <b>Тема 12.</b> Вікові пропорційні особливості.                                  | 2         |
| 13 | <b>Тема 13.</b> Особливості руху людини. Статика і динаміка                      | 5         |
| 14 | <b>Тема 14.</b> Центр ваги та точка опори.                                       | 4         |
| 15 | <b>Тема 15.</b> Порівняльна характеристика пластичної анатомії людини і тварини. | 4         |
|    | <b>Разом годин по курсу</b>                                                      | <b>80</b> |

### 8. Методи навчання.

- МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);  
МН2 – практичний метод (лабораторні та практичні заняття);  
МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);  
МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);  
МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань).

### 9. Методи оцінювання.

- МО1 – залік;  
МО2 – усне або письмове опитування;  
МО5 – командні проекти;  
МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

**10. Засоби діагностики результатів навчання** (засобами оцінювання та методами демонстрування результатів можуть бути:

- заліки;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

### 11. Критерії оцінювання результатів навчання.

#### Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка за національною шкалою |            |
|----------------------------------------------|-------------------------------|------------|
|                                              | для екзамену                  | для заліку |
| 90-100                                       | відмінно                      |            |

|       |                                                            |                                                                   |
|-------|------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|
| 82-89 | добре                                                      | зараховано                                                        |
| 74-81 |                                                            |                                                                   |
| 64-73 | задовільно                                                 |                                                                   |
| 60-63 |                                                            |                                                                   |
| 33-59 | незадовільно з можливістю повторного складання             | не зараховано з<br>можливістю повторного<br>складання             |
| 1-34  | незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни | не зараховано з<br>обов’язковим повторним<br>вивченням дисципліни |

## 12. Розподіл балів, які отримують студенти

| Змістові модулі |     |     |     | Практичні<br>ПА<br>замальовки | Самостійна<br>робота | Іспит | Сума |
|-----------------|-----|-----|-----|-------------------------------|----------------------|-------|------|
| ЗМ1             | ЗМ2 | ЗМ3 | ЗМ4 | 10                            | 10                   | 40    | 100  |
| 10              | 10  | 10  | 10  |                               |                      |       |      |

## 13. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Предмет «Пластична анатомія», мета і завдання.
2. Історія становлення пластичної анатомії.
3. Основні етапи розвитку пластичної анатомії як навчальної дисципліни.
4. Форми та методи вивчення пластичної анатомії.
5. Скелет людини, його основні частини.
6. Кістка та види кісток, їх форма та призначення.
7. Суглобні з'єднання; види суглобів.
8. З'єднання кісток з допомогою хрящів та швів.
9. Сухожилля, їх види та призначення.
10. Скелет тулубу, його основні кісткові масиви.
11. Хребетний стовбур; хребець; відділи хребта.
12. Скелет грудної клітки; грудина, ребра.
13. Скелет тазу; пластичні властивості.
14. Скелет нижньої кінцівки – ноги.
15. Скелет стопи, особливості будови.

16. Скелет плечового поясу; особливості будови, при значення.
17. Скелет верхньої кінцівки – руки.
18. Скелет кисті, особливості будови.
19. Кісткова основа голови – череп.
20. Основні опорні точки та загальна пластика черепа.
21. М'язова система людини; види, форма та функції м'язів.
22. Будова м'яза; робоча частина м'яза.
23. Сухожилля, форма та призначення.
24. М'язи синергісти та м'язи антагоністи.
25. М'язи тулубу, їх загальне розташування та призначення.
26. М'язи живота, їх загальне розташування та призначення.
27. М'язи тазу; згинання та розгинання у тазостегновому суглобі.
28. М'язи ноги; стегнова, гомілкорова частини та стопа.
29. М'язи стегна; згинання та розгинання у колінному суглобі.
30. М'язи гомілки; згинання та розгинання у гомілко-ступневому суглобі.
31. Стопа: загальна будова та пластика.
32. Три групи м'язів плечового поясу.
33. М'язи плеча; згинання та розгинання у ліктьовому суглобі.
34. М'язи передпліччя; згинання та розгинання у суглобах зап'ястка.
35. М'язи кисті руки; загальна пластика кисті.
36. М'язове покриття черепа; загальне розташування та особливості.
37. М'язи миміки, їх функціональні особливості.
38. Жувальні м'язи, їх функціональні особливості.
39. Частини голови – око, ніс, рот, вухо; особливості будови.
40. Симетрія та асиметрія людини, їх значення для побудови.
41. Центр ваги, площа опори та рівновага людини.
42. Проведення ознайомлювального пластичного аналізу форми людини.
43. Метод «обрубки», його застосування при зображенні голови людини.
44. Пропорції людини; основні канони пропорцій.
45. Особливості пластичної анатомії чоловічої та жіночої фігури.
46. Вікові особливості пропорцій людини.
47. Основні методи побудови фігури людини.
48. Значення моделі у вивченні пластичної анатомії.
49. Значення попередніх замальовок у вивченні пластичної анатомії.
50. Пластичні взаємозв'язки, їх використання при побудові фігури людини.

#### **14. Методичне забезпечення**

1. Гетьман Ю. А., Стельмах Л. С. Рисунок. Вивчення і зображення голови людини. Навчальний посібник для студентів спеціальності «Дизайн» денної та заочної форми навчання. – Луцьк: ЛНТУ, 2010. – 92 с.
2. Кудлаєнко Г.А. Значення короткочасного малюнка при вивченні пластичної анатомії. Метод. вказівки. /Г.А. Кудлаєнко. – Львів, ДЛПДМ, 1994. 12 с.
3. Лукань В.Г. Рисунок. Методичний посібник до навчального курсу. – Івано-Франківськ, Плай, 2005.
4. Марциновський В.П. Анатомія людини: Лабораторний практикум. Навч. посібник. / В.П. Марциновський. – Рівне, РДГУ, 2001. – 45с.
5. Сташук О.А. Пластична анатомія людини / Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». – Рівне, РДГУ. – 2022. – 104 с.
6. Сташук О.А. Пластична анатомія людини: Навчальний посібник для студентів спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Рівне: Волинські обереги, 2023. 104 с.
7. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура: Теоретико-методологічні основи комплексного навчання: Навч. посібник. – Львів: Аверс, 2010. – 496 с.

## **15. Рекомендована література**

1. Анатомія людини : в трьох томах / під ред. В. Г. Ковешнікова. – Луганськ : Шико – Віртуальна реальність, 2005. – Т. 1. – 328 с.
2. Андрейканіч А. Курс пластичної анатомії людини: Навч. посібн. / А. Андрейканіч. – Чернівці: Букрек, 2010. – 128 с., іл.
4. Вісник Львівської національної академії мистецтв. Вип. 28. Львів: ЛНАМ, 2016. – 364 с., іл.
5. Барашкін М.В. Активна частина опорно-рухового апарату (вчення про м'язи). – Слов'янськ, 1991. – 115 с.
6. Веремчук В.С. Основи пластичної анатомії та малюнка /В.С.Веремчук, В.О.Долгіх. – К.: Приватна школа, 2012. – 330 с. – іл.
7. Головацький А.С., Черкасов В.Г., Сапін М.Р. Анатомія людини. У 3-х т. За ред. А.С.Головацького та В.Г.Черкасова. 8-е вид. (допр). Підручник для студ. вищих навч. закл. 4-го рівня акредитації. Вінниця, Нова Книга. 2019.
8. Джахірул Амін. Анатомія для художників. Наочний посібник із зображення людського тіла. – ArtHuss, 2022. – 304 с. – іл.
9. Дворник Ю. В. Жива вода рисунка. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. – 176 с.

10. Коцан І.Я. Анатомія людини: підруч. для студ. ВНЗ / І.Я.Коцан, В.О. Гринчук, В.Х. Велемєць та ін.; Волин. Нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2010. – 903 с.

11. Крилова С.В. Краса людини в життєвих практиках культури. Монографія. Вид. 2-е, перев. та доп. – К.: КНТ. – 2020. – 563 с.

12. Коляденко Г.І. Анатомія людини: Підручн. для студ. гуман. вузів. – К.: Либідь, 2001. – 236 с.

13. Мірчук З.П., Мірчук М.В. Анатомія людини: навчальний посібник. – Дрогобич: «Вимір», 2007. (електронна версія).

14. Наталуха І.М., Апальков В.В., Рибін С.В., Носань В.А., Ногін Р.Ю. Пластична анатомія: Підручник. – Харків, ХДАДМ, Майдан, 2018. 206 с.

15. Рибін С.В., Бобін В.В., Калашнікова С.М., Куліш А.С. Пластична анатомія. Харків, Харківська державна академія дизайну і мистецтв. 2007.

16. Свиридов О.І. Анатомія людини / За ред. І.І.Бобрика. – Київ: Вища школа, 2000. – 399 с. – іл.

17. Bammes, Gottfried: Wir zeichnen den Menschen : e. Grundlegung / Gottfried Bammes. – I. Aufl. – Berlin: Volk u. Wissen, 1989. – 320 S.: zahlr. III. (z. T. farb.)

18. Bammes, Gottfried: Der Nackte Mensch : e. Grundlegung / Gottfried Bammes. – I. Aufl. – Berlin: Volk u. Wissen, 1982. – 320 S.: zahlr. III. (z. T. farb.)

19. Richer P. Anatomie artistique. – Paris, 1890 (на франц.). Переизд.: Paul Richer, Robert Hale. Artistic Anatomy (Practical Art Books). – Watson-Guptill, 1986. ISBN 0823002977 (на англ.)

20. [Sarah Simblet](#). Anatomy for the Artist. [Dorling Kindersley](#). 2020.

21. <https://artcraft.net.ua/courses/anatomiya-dlya-hudozhnika>

22. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BB%D0%B0>

23. [https://elibrary.kubg.edu.ua/9674/1/E\\_Sadovyi\\_OM\\_PA\\_UK\\_RNP.pdf](https://elibrary.kubg.edu.ua/9674/1/E_Sadovyi_OM_PA_UK_RNP.pdf)

24. <https://tk.lntu.edu.ua/wp-plastychna-anatomiya>

25. <https://zp.edu.ua/plastychna-anatomiya>

26. [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0\\_%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%8F](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%8F)

27. <http://www.nbuv.gov.ua/Національна> бібліотека ім. В.І.Вернадського

28. <http://libr.rv.ua/index.php/Рівненська> державна обласна бібліотека

29. <http://nlibrary-rdgu.rv.ua/Наукова> бібліотека Рівненського державного гуманітарного університету